

”بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ“

فایل نوشتاری دوره آموزش عمومی امر به معروف و نهی از منکر

”پرسش و پاسخ“ استاد علی تقوی

سوال شماره ۲۱ (جلسه میست ویکم)

سوال:

آیا در مرتبه ی اول امر به معروف و نهی از منکر، صرفِ کراهت و انزجارِ قلبی کافیت؟

یا باید اظهار گردد؟

پاسخ:

امام راحل در تحریر الوسیله یا در رسالشون خاطر م هست مضموناً اینطور می فرمایند که:

باید با گناهکار طوری رفتار شود که او متوجه بشه که این کارش اشتباهه

و شما از این کارش ناراحت هستید

برخی از مراجع، مرحله ی اول رو بجای کلمه ی ”قلبی“، عنوان ”رفتاری“ برایش نوشتن و دلیلش

هم همین هست

بعضی وقت ها می گیم مرحله ی اول مرحله ی قلبیست، یک عده گمان می کنند که یعنی همون در

قلبمون از گناهی که دیدیم ناراحت بشیم، مُنْزَجِرْ بِشِیْمِ؛

نه این کافی نیست! لازمه ولی کافی نیست!

دقیق و کاملش این هست، مرحله ی اول، حالا هر اسمی برایش میذارید، قلبی میگید، اشاره ای میگید، رفتاری میگید:

*****مرحله ی اول یعنی با گناهکار طوری رفتار بشه**

(حالا با چهرمون اشاره کنیم، با رفتارمون، با سرد برخورد کردنمون، با اخم کردنمون، گاهی وقت ها با هدیه دادنمون، اینا همه قلبی و رفتاریه در واقع)

که او ناراحتی قلبی ما رو بفهمه، بفهمه که ما از اون کارش ناراحت هستیم***

پس ایشون پرسیدن که صرف کراهت و انزجار قلبی کافیه؟ خیر

باید اظهار گردد؟ بله

حتماً باید این ناراحتی از قلب در رفتار ما اظهار بشه

و او متوجه بشه که این کار او باعث ناراحتی ما شده و کار صحیحی نیست!

سوال شماره ۲۲ (جلسه یست و دوم)

پرسیدند:

نسبت اینکه باید با اخلاق خوب افراد رو جذب کرد

و یا اینکه باید با افراد گناهکار قطع رابطه کرد یا سرد برخورد کرد چیست؟

بالاخره باید چه کرد؟

پاسخ:

*** گناه با گناه فرق می‌کنه ***

*** شخص با شخص فرق می‌کنه ***

*** یک جاهایی بله، باید با اخلاق خوب، به صورت تدریجی او رو جذب کرد**

به مسجد، به محیط‌های مذهبی، به دیانت

او رو جذب کنیم و پله پله هدایتش کنیم

*** یک جاهایی هم نه، باید رابطه رو کم کرد**

البته حالا اینکه گفتن باید با افراد گناهکار قطع رابطه کرد،

این اگر جزء بستگان باشه، صله ی رَحِم رو قطع کردن به این راحتی اسلام جَوَازش رو نمیده!

مراجع در موارد بسیار بسیار خاص و معدود اجازه دادند،

حتی اون هم بعضاً موقت فرمودند،

مثلاً از باب نهی از منکر یه مواردی چند روزی شما رابطه رو قطع کنید یا ...

قهر مطلق و قطع رابطه ی مطلق با بستگان رو در موارد بسیار خاصی اجازه فرمودند

اما اینکه حالا می‌فرمایند که

با گناهکار مثلاً دوستی، آشنایی، کسی هست، رابطه‌مون رو کم کنیم، برخورد سرد کنیم؟

بله، اینم به جای خودش!

اون محبت و احترام و جلبِ در واقع حداکثری، جذب حداکثری، اونم به جای خودش!

* اینکه میگه بالاخره باید چیکار کرد؟

***** شما باید خودتون بسنجید این به عهده ی مُکَلّفه که ببینه *****

*** کدام گناه، گناه بزرگیست که سریع باید نهی بشه،**

باید یه تندی ای بشه شاید، باید یه اُخمی بشه!

*** کجا نه، میشه به تدریج این آدم رو جذب کرد!**

* یه آدمایی هستن انعطاف پذیرن

و حالا می بینید یه گناه به قول خودمون خیلی بزرگی هم نیست

این گناهی که داره انجام میده میشه کم کم اینو به راهش آورد!

* اما یک وقت می بینید نه، گناه گناهیست که به این راحتی شوخی بردار نیست و حالا اینو

تدریجی بخوایم اصلاحش کنیم کلی مفسده داره باقی موندن این گناه!

شخصی نیست که تدریجاً به راه بیاد!

شما با چند نفر که در روز گناهاشونو می بینید می تونید رفیق بشید

و تدریجاً جذبشون کنید و اخلاق خوبتون اون ها رو متحول کنه و ...

شما خیلی گناه می بینید، همشو می تونید باهاشون دوست بشید؟ با همه گناهکارا؟

لذا جا با جا فرق می کنه!

باید ببینیم، به هر حال اتمام حجت کنیم!

بی تفاوت نباشیم

و در حد و سعمون تذکر بدیم

و سعی در هدایت افراد داشته باشیم،

یک جاهایی با زبان خوش، یک جاهایی لازم باشه...

تعبیر مقام معظم رهبريست ديگه، می فرمایند:

امر به معروف و نهی از منکر همه جا با زبان خوش، در برخی جاها هم با زبان تند

این ها موضوعیت ندارد!

موضوع، افزایش تاثیر است

این ها طریق است، وسیله است، ابزار است

که کجا آخم کنیم؟ کجا لبخند بزنیم؟

کجا صدامونو بالا ببریم؟ کجا یواشکی بگیم؟

کجا با لبخند بگیم؟ کجا با تندى و تَحَكُّم بگیم؟

سوال شماره ۲۳ (جلسه بیست و سوم)

پرسیدند که:

در مسافرت هایی که با اتوبوس ها انجام می دهیم
برخی رانندگان از موسیقی های حرام استفاده می کنند
و اگر به آن ها تذکر بدیم یا گوش نمی کنند یا درگیر میشن،
مردم هم معمولاً از اون ها حمایت می کنند،
در این شرایط آیا باز هم نهی از منکر واجب است؟

پاسخ:

ببینید عزیزان، هر جا که شرایطِ وجوبِ امر به معروف و نهی از منکر مهیا باشد، برقرار باشد،

امر و نهی واجب است

مگر اینکه حالا مثلاً عُسْر و حَرَج لازم بیاد

این رو بعضی آقایونِ مراجع در رساله هاشون هم اشاره فرمودند

شما وظیفه ی تذکر دارید؛

با زبان خوش، با بیان درست، با لحن مناسب

*اما حالا اینکه ممکنه طرف نپذیره،

*ممکنه که مثلاً حرفِ ما رو گوش نده

* یا اصلاً توهینی به ما کنه

* یا اینکه دیگران از او حمایت کنن یا از ما حمایت کنن!

اینا دلیل بر این نمیشه که پس ما اصلاً از ابتدا امر به معروف و نهی از منکر رو ترک کنیم

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

بنده و شما باید تذکر مون رو بدم

حالا یا میگه چشم یا میگه به شما چه!

دیگه لااقل ما شریک گناهی نباشیم

ما، آتش نخورده و دهن سوخته نشیم که گناه او رو پای ما بنویسن

* اما اینکه در این شرایط آیا باز هم نهی از منکر واجب است؟

بله واجب است

مُنْتَهَا اینقدر شیوه های قشنگی هست،

شما می تونید با ظرافت ها و ترفند های زیبا، مهارت های خاص، تذکر بدید

که هم اون آقای راننده ی محترم که انسان مومنی هم هست خودش، حالا خطایی ازش سر زده،

از شما بپذیره و هم دیگران شما رو تحسین کنند

من پیشنهاد می کنم که در رابطه با شیوه های امر به معروف و نهی از منکر،

روش ها و مهارت های امر به معروف و نهی از منکر که ما هم پیش از این گفتیم

و محصولاتی در این باره هست و نوشتیم و محصولات چند رسانه ایشم هست

ان شاءالله مطالعه بفرمایید

که با مهارت های مختلف؛ صرفاً تذکر یک کلمه زبان عادی نباشه که بگه،

با شیوه های متفاوت باشه که دیگران هم حمایت کنند

نهایتاً اگر مُنتَج به نتیجه نشد، ما در نظام جمهوری اسلامی بُنْبست نداریم!

اُرگان های نظارتی،

سامانه های در واقع ناظر بر اتوبوسرانی و حالا این صنف های دیگر که نوشتید...

شما خیلی راحت، تذکر دادید رسیدگی نشد، به مسؤل ما فوق مراجعه می کنید!

***الآن که به فضل خدا، به برکت نظام جمهوری اسلامی،

اینقدر این نهادهای حفاظتی، حراستی و رسیدگی کننده به انتقادات و پیشنهادات فراوان هست،

از جمله در حالا همین پایانه های اتوبوسرانی و این ها که فرمودید

گاهی وقتا با یک پیامک، با یک تلفن، با یک ثبت پلاک و مثلاً مراجعه به مسؤلین و تذکر دادن؛

اون ها تذکر می دهند و در واقع این عزیزان هم رعایت می کنند***

ضمن اینکه اکثراً اونچه که ما دیدیم انسان های حق پذیری هستند

راندگان محترم اتوبوس واقعاً جزو شریف ترین شغل ها هستن،

جزو زحمتکش ترین شغل ها هستن

و اکثر این موارد می بینید از سر لُج بازی نیست، از سرِ عناد نیست!

از سرِ سادگیه، حالا طرف خیلی جدی نگرفته، دچار یه تَساهُل و تَسامُحی شده!

حواسش نیست، می خواد حالا تو جاده میره یه چیزی هم گوش بده!

***** با تذکر شما، گاهی با جایگزین دادن بهشون، گاهی با هم صحبتی با این ها**

میشه یه ارتباط کلامی زیبا ایجاد کرد و گناه رو در واقع کاهش داد یا رفع کرد***

سوال شماره ۲۴ (جلسه بیست و چهارم)

سوال:

ملاکِ اصرار و ورزیدنِ گناهکار بر گناه چیست؟

پاسخ:

منظور شون احتمالاً یکی از شرایطِ چهار گانه ی وجوبِ امر به معروف و نهی از منکر هست

که معمولاً شرطِ سوم قید فرمودند مراجع تقلید:

اصرار بر گناه یا همون عدم ترک گناه، عدم یقین به ترک گناه

قاعدتاً منظور سوال کننده باید این باشه که

تبیین کنید که این اصرار گناهکار بر گناه، استمرار گناه، یعنی چی؟

من دقیق ترین مضمون رو گمانم در رساله ی حضرت آیت الله سیستانی دیدم

که ایشان به عنوان **"قصد ارتکاب گناه"** اسم می برند

عزیزان حتی اگر دفعه ی اولش باشه شخص،

داره یک گناهی رو انجام میده،

اگر یقین داریم که قصد ارتکاب این معصیت رو داره باید تذکر بدیم!

لازم نیست حتماً "استمرار گناه" یا به قول ایشان "اصرار ورزیدن گناهکار بر گناه" باشه،

ممکنه که سوء برداشت بشه از عبارت "اصرار بر گناه" یا "استمرار گناه":

شاید بعضیا فکر کنن منظور این است که اگر کسی خیلی به گناهِش اصرار داشت

یا دائماً انجام داد، تکرار کرد، اون موقع بعد از ۵ بار، ۱۰ بار مثلاً ما هی گناه رو دیدیم،

نهی از منکر کنیم! نه همچین چیزی نیست!

مَدِ نَظَرِ مَرَاجِعِ تَقْلِيدِ اَیْنِ اِسْتِ:

حتی اگر دفعه ی اول است یک شخصی میخواهد به گناهی رو انجام بده،

اما شما یقین دارید که قصد داره گناه رو مَرْتَكِبْ بشه،

واجب است تذکر بدیم

پس اینکه فرمودند که ملاک چیه؟

ملاک، ارتکابِ گناه است

* می دونی میخواد گناه کنه یا داره انجام میده، واجبه نهی کنیم!

* می دونی یه واجبی رو ترک کرده یا می خواد ترک کنه، باید امر کنی!

وگو اینکه دفعه اول باشه می خواد این کارو انجام بده یا ترک کنه، درست شد؟

* پس "اصرار بر گناه" و "استمرار گناه" به این معناست*

***** دقیق ترش این هست: قصد ارتکابِ گناه *****

وگو دفعه ی اول باشد، باید تذکر داد!

سوال شماره ۲۵ (جلسه میست و پنجم)

پرسیدند عزیزی که:

اگر شخص آمر در صورت امر به معروف و نهی از منکر،

بداند که از طرف فرد گناهکار با سوالات و شبهاتی مواجه می شود

که قادر به پاسخگویی آن ها نیست، وظیفه چیست؟

پاسخ:

یعنی میگه من می خوام تذکر بدم، حالا در مورد یه گناهی،

می دونم طرف ممکنه دو تا سوال در اون مورد از من فقهی بپرسه، تخصصی بپرسه،

که من دیگه اونقدر بلد نیستم!

*من فقط می دونم این کار حرومه!

*من فقط می دونم این کار واجبه!

ولی بهش بگم، اگه دو تا سوال دربارش ازم بپرسه دیگه بلد نیستم تبیین و توضیح انجام بدم براش!

وظیفم چیه؟

وظیفه ی شما همان تذکر ساده ی لسانیست

همون امر به معروف و نهی از منکر اول است

ما قرار نیست اول بریم تَسَلُّطِ علمی رو همه ی مباحث پیدا کنیم،

تا بخوایم بریم تذکر بهشون بدیم!

نه!

*** ما وظیفمون یه تلنگر است، یه تذکر است ***

اون با تلنگر ما می تونه خودش مسیر پیدا کنه،

بره به سمت خواندن و یاد گرفتن و پرسیدن از اهل علم

و الحمد لله اینقدر کتاب و عالم و غیره هست که بره بپرسه

چون ما نمی تونیم دفاع کنیم از این موضوع

یا ادله ی علمی و فقهی شو کامل مسلط نیستیم

و بلد نیستیم جواب شُبّهاتش رو بدیم،

پس تذکر ندیم؟؟؟

نه! همچین چیزی نیست!

*** تذکر واجب است وگو اینکه ما اطلاعات کامل نداشته باشیم ***

*** صرف اینکه می دونیم این فعل منکر است رُخ داده،**

*** یا این فعل، معروفیست که ترک شده،**

امر به معروف و نهی از منکر رو باید انجام بدیم

برگرفته از بیانات استاد علی تقوی (مدرس برجسته حوزه و دانشگاه)

کاری از مرکز تخصصی آموزش و احیای واجب فراموش شده

سایت آمرین: www.Aamerin.ir

کانال در پیام رسان های داخلی: @aamerin_ir

صفحه اینستاگرام: aamerin_ir

کانال آپارات: aamerin